

Giv os adgang til energidata...

Når store offentlige projekter til energinfrastruktur udbydes, bør man allerede fra start sikre, at forskere kan få adgang til data og til at lave eksperimenter. Ellers risikerer vi at miste vores styrkeposition på energiområdet.

Af Gorm B. Andresen, ph.d. i fysik og erhvervspostdoc i bæredygtige energisystemer
Institut for Ingeniørvidenskab, Aarhus Universitet
gba@eng.au.dk

Dansk forskning inden for energiforsyning, og ikke mindst inden for vedvarende energi, mødes ofte med stor respekt i udlandet. Det skyldes ikke mindst, at Danmark i årtier har satset massivt på især vindenergi, samproduktion af el og varme og decentrale værker. I praksis har det omdannet Danmark til et stort moderne *smart grid*-laboratorium længe før begrebet blev populært.

Men det skyldes også i høj grad gode nationale forsknings- og testfaciliteter for vindmøller og andre centrale teknologier, samt at pålidelige data for det samlede danske energisystem længe har været tilgængelige med en detaljerigdom, som langt overgår de fleste andre landes. Det er dog ikke en selvfølge, at vi kan bevare den danske styrkeposition. For der er i stigende omfang brug for adgang til data og forsøgsfaciliteter, som ikke på nuværende tidspunkt er let tilgængelige for offentlig forskning.

Svært at få adgang til data

Moderne vindteknologi er et af de vigtigste ben inden for dansk energiteknologi og forskning. Men hvor man tidligere beskæftigede sig med udviklingen af enkeltstående vindmøller på land, som forholdsvis billigt kunne bygges i forskningsøjemed, så er det nu store milliarddyre havvindmølleparker, som er i fokus. I Danmark har vi både nogle af de ældste, de største og de mest moderne havvindmølleparker i verden, og de er i stort omfang opført for offentlige støttekroner. Men fordi de bygges og drives af kommercielle selskaber, er det ikke en selvfølge, at man som forsker har hverken data- eller forsøgsadgang til disse helt specielle faciliteter. Faktisk bliver parkernes ejere let meget fjerne i blikket, hvis man spørger efter data, og man skal være mere end almindeligt heldig for at medvirke i et fuldskalaforsøg.

Resultatet er, at mange gode projekter strandes på idestadiet, eller at der bruges uforholdsmæssigt mange ressourcer på at udvikle modeller og teorier, som ikke kan efterprøves eksperimentelt.

Knaster i samarbejdet

Tæt samarbejde mellem forskere i det offentlige og det private erhvervsliv er selvfølgelig en stor del af løsningen, og selv har jeg stor glæde af at være erhvervspostdoc med tilknytning til DONG Energy, som bygger, ejer og driver mange af de danske havvindmøller. Der er dog mindst to grunde til, at det ikke er nok at indynde sig hos de rigtige virksomheder. Den første grund er helt ligetil og handler om penge. For en privat aktør vil helst kunne se et økonomisk potentiale i et forskningssamarbejde – især i krisetider. Det er forståeligt nok, og man kan ofte finde en noget-for-noget løsning. Men der er jo ingen garanti for, at et godt eksperiment med store forskningsmæssige perspektiver samtidig kan skabe kortsigtet økonomisk gevinst.

Det andet problem er langt mindre håndgribeligt og knytter sig til deling af data fra vindmølleparkerne. I princippet er det jo en næsten gratis fornøjelse at dele data med en energisk forsker, men når alle ned til mindste underleverandør har sikret sig juridisk mod at intet deles uden deres samtykke, så bliver data de-facto hemmelige.

Skab unikke forhold for energiforskning

En løsning kunne være at tænke direkte forskningsadgang ind i store offentlige energinfrastrukturprojekter, allerede når de udbydes. Det nuværende energiforlig sigter mod en total omstilling til vedvarende energi i løbet af de næste 20 år, og det kræver meget store investeringer i både eksisterende og ny teknologi, som forhåbentligt vil resultere i, at vi i Danmark får både grøn energi og god samvittighed. Men hvis vi samtidig kan sikre god data- og ikke mindst eksperimentel adgang til nye vindmølleparker og andre store installationer, kan der skabes helt unikke forhold for energiforskning i Danmark. Det vil på mange måder kunne sammenlignes med store verdenskendte eksperimentelle faciliteter som fusionsreaktoren ITER og det fælleseuropæiske partikelfysiklaboratorium CERN. ■